

EUROPOS PARLAMENTAS

2009–2014

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

2011/2069(INI)

11.7.2012

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2010–2011 m.
(2011/2069(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėja: Monika Flašíková Beňová

PR_INI

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2010–2011 m.

(2011/2069(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties preambulę, ypač į jos antrą ir ketvirtą–septintą įtraukas,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį, 3 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką, 6 ir 7 straipsnius,
- atsižvelgdamas į 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – chartija), paskelbtą 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre,
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (EŽTK),
- atsižvelgdamas į 2010 ir 2011 m. Komisijos ES pagrindinių teisių chartijos taikymo ataskaitas (COM(2011) 0160 ir COM(2012) 0169),
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą dėl 2010 m. ES pilietybės ataskaitos „Kliūčių ES piliečių teisėms šalinimas“ (COM(2010) 0603),
- atsižvelgdamas į Komisijos Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategiją (COM(2010) 0573) ir Praktines gaires dėl atsižvelgimo į pagrindines teises Komisijos poveikio vertinimuose (SEC(2011) 0567),
- atsižvelgdamas į 2011 m. gegužės 23 d. Briuselyje vykusiame 3092-ajame Bendrųjų reikalų tarybos posėdyje patvirtintas Tarybos išvadas dėl Tarybos veiksmų ir iniciatyvų siekiant įgyvendinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ir į Tarybos Metodikos gaires, skirtas suderinamumui su pagrindinėmis teisėmis Tarybos parengiamuosiuose organuose patikrinti¹,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų žmogaus teisių konvencijų, kurias yra pasirašiusios visos valstybės narės, rinkinį ir į Europos Tarybos konvencijas bei rekomendacijas, taip pat į specializuotų priežiūros ir teisminių institucijų sprendimus, gaires ir nutartis,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ETT) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) sprendimus ir praktiką,
- atsižvelgdamas į nacionalinių konstitucinių teismų jurisprudenciją, kurioje Pagrindinių teisių chartija nurodyta ir kaip nacionalinės teisės aiškinimo orientyras,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos organų ataskaitas, ypač į Parlamentinės Asamblėjos ir Žmogaus teisių komisaro žmogaus teisių padėties ataskaitas,

---

¹ 2011 m. gegužės 18 d. Tarybos dokumentas 10140/11.

- atsižvelgdamas į Stokholmo programą „Atvira ir saugi Europa piliečių labai ir saugumui“,
  - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (PTA) veiklą, metines ataskaitas ir tyrimus,
  - atsižvelgdamas į NVO ataskaitas ir tyrimus žmogaus teisių klausimais,
  - atsižvelgdamas į savo pagrindinių teisių ir žmogaus teisių rezoliucijas, ypač į 2010 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje (2009 m.). Veiksmingas įgyvendinimas įsigaliojus Lisabonos sutarčiai¹,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,
  - atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą ir į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto bei Peticijų komiteto nuomones (A7-0000/2012),
- A. kadangi pagal Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį Sąjunga grindžiama nedalomų visuotinių pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, solidarumo, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybių visuma, taikoma visiems ES teritorijoje esantiems asmenims, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis;
- B. kadangi ES sutarties 6 straipsnio 3 dalyje patvirtinama, kad pagrindinės teisės, garantuojamos EŽTK ir kylančios iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro ES teisės bendruosius principus;
- C. kadangi įsigaliojus Lisabonos sutarčiai chartija tapo teisiškai privaloma ES institucijoms, įstaigoms ir agentūroms, taip pat valstybėms narėms, kai jos įgyvendina ES teisę;
- D. kadangi pareigos, kurias pagal Kopenhagos kriterijus turi įvykdyti šalys kandidatės, pagal ESS 2 straipsnį ir toliau taikomos į ES įstojusioms valstybėms narėms, ir kadangi į visa tai atsižvelgiant valstybės narės turėtų būti nuolat vertinamos siekiant patikrinti, ar jos ir toliau laikosi pagrindinių ES vertybių – žmogaus teisių, taip pat demokratinių institucijų ir teisinės valstybės principų,

Bendrosios rekomendacijos

1. teigiamai vertina Komisijos veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti, kad pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų atitiktų chartiją, tačiau atkreipia dėmesį, kad dar daug ką galima tobulinti, nes vis dar pateikiama pasiūlymų, kuriuose apskritai neatsižvelgiama arba nepakankamai atsižvelgiama į siūlomų priemonių poveikį pagrindinėms teisėms; primygtinai ragina Komisiją imtis apčiuopiamų veiksmų pasiūlymų ir chartijos atitikties tikrinimui tobulinti;
2. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad ES teisės aktų ir jų įgyvendinimo valstybėse narėse poveikis būtų nuolat įtraukiamas į Komisijos rengiamas ES teisės aktų įgyvendinimo ataskaitas ir į jos metinę ES teisės taikymo kontrolės ataskaitą;
3. ragina Tarybą užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendintas jos išipareigojimas tikrinti ir

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2010)0483.

savo siūlomų Komisijos pasiūlymų pakeitimų, ir savo iniciatyva pateiktų pasiūlymų atitiktį chartijai;

4. pabrėžia, kad Europos Parlamentas irgi turėtų tobuliau atlikti nepriklausomą teisėkūros proceso pagrindu svarstomų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir pakeitimų poveikio pagrindinėms teisėms vertinimą, kad šis poveikis būtų vertinamas sistemingiau;
5. apgailestauja:
  - dėl nepakankamai skaidraus Komisijos dialogo su valstybėmis narėmis, kai sprendžiami ES piliečių pagrindinių teisių ar interesų klausimai; mano, kad šis nepakankamas ES teisės perkėlimo skaidrumas gali būti labai žalingas kitoms ES šalims, ES piliečiams ir kitoms institucijoms, ypač kai sprendžiami piliečių socialinių ir ekonominių teisių klausimai;
  - dėl nepakankamo ES agentūrų skaidrumo, dėl kurio sunku įvertinti, ar jų veiksmai atitinka skaidrumo, gero administravimo, duomenų apsaugos ir kovos su diskriminacija principus, taip pat reikalingumo ir proporcingumo principus;
6. apgailestauja dėl nepriimtino ES delsimo prisijungti prie EŽTT, ir šio prisijungimo blokavimo konkrečiose valstybėse narėse, ir primygtinai ragina Komisiją užbaigti šią procedūrą;
7. primena Komisijos įsipareigojimą pirmenybę teikti toms pažeidimo tyrimo procedūroms, kurios susijusios su principo klausimais arba kai nagrinėjami atvejai daro itin platų neigiamą poveikį piliečiams¹;
8. apgailestauja dėl silpnos Komisijos reakcijos į konkrečius žmogaus teisių pažeidimus valstybėse narėse ir ragina Komisiją užtikrinti, kad pažeidimo tyrimo procedūromis būtų garantuota veiksminga žmogaus teisių apsauga, o ne siekiama su valstybėmis narėmis susiderėti dėl kompromiso;
9. todėl ragina Komisiją remiantis Europos Sąjungos sutarties (ESS) 7 straipsniu ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 258 straipsniu pateikti išsamų kontrolės mechanizmo ir ankstyvojo įspėjimo sistemos pasiūlymą;
10. dar kartą ragina Komisiją greitai – iki 2014 m. gruodžio 1 d. – persvarstyti ES *acquis* policijos ir baudžiamųjų bylų klausimais, kad būtų laikomasi Lisabonos sutarties ir chartijos;
11. ragina, vadovaujantis SESV 70 straipsniu, atlikti parlamentinį laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės (LSTE) politikos priemonių įvertinimą sukuriant nuolatinę EP Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto ir pagrindinių teisių klausimus sprendžiančių nacionalinių parlamentų komitetų sąsają, kad aktualūs teisės aktai būtų įvertinti ES ir nacionaliniu lygmenimis;
12. ragina valstybes nares tinkamai vykdyti iki šiol neįvykdytus savo įsipareigojimus pagal

---

¹ COM(2010) 573 final.

tarptautinę teisę, ištirti šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus, padarytus bendradarbiaujant su CŽV kovos su terorizmu programos vykdytojais, ir nukentėjusiesiems visapusiškai kompensuoti žalą;

13. mano, jog nepriimtina:

- kad Europos Parlamentui, vienintelei tiesiogiai renkamai ES institucijai ir vienam iš daugumos ES politikos sričių teisės aktų leidėjų, nebuvo leidžiama apibrėžti Pagrindinių teisių agentūros (PTA) daugiametės programos teminių sričių;
- kad policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose, kuris tapo įprasta ES politika, ir socialinės bei ekonominės teisės, kurios yra esminiai chartijos aspektai, vis dar neįtraukta į PTA įgaliojimus; prašo Tarybą minėtuosius klausimus įtraukti į kitą daugiametę PTA programą;

14. nerimauja dėl kai kurių valstybių narių galimybės netaikyti tam tikrų nuostatų, nes taip kils pavojus jų piliečių teisėms – jie bus labiau diskriminuojami negu kiti ES piliečiai;

Diskriminacija

15. pabrėžia, kad žmogaus orumo ir lygybės prieš įstatymą principai yra demokratinės visuomenės pagrindai; nesuvokia, kodėl dabar blokuojamos Tarybos derybos dėl Komisijos pasiūlymo dėl horizontaliosios direktyvos, kuria būtų išplečiama išsami apsauga nuo diskriminacijos visais motyvais, įskaitant religiją ar ištikinimus, negalią, amžių ar lytinę orientaciją, ir primygtinai ragina stengtis užtikrinti, kad ši direktyva būtų kuo greičiau priimta;
16. ragina valstybes nares nustatyti skundų nagrinėjimo procedūras, kuriomis būtų užtikrinta, kad nuo daugialypės diskriminacijos nukentėjęs asmuo galėtų paduoti vieną bendrą skundą dėl diskriminacijos daugiau nei vienu pagrindu; mano, kad derėtų remti žmogaus teisių gynėjų veiklą, taip pat socialiai atskirtų žmonių ir bendruomenių kolektyvinius veiksmus;

Mažumoms priklausančių asmenų apsauga

17. pabrėžia, kad reikia spręsti nuolat valstybėse narėse gyvenančių asmenų be pilietybės klausimus, ir ragina visas atitinkamas valstybes nares ratifikuoti atitinkamas Jungtinių Tautų konvencijas;
18. pabrėžia, kad dėl ES teisės įgyvendinimo skirtumų ir sudėtingų administracinių procedūrų kai kurių kategorijų asmenys patiria diskriminacines kliūtis naudotis teise laisvai judėti ir gyventi šalyje; ragina Komisiją pradėti pažeidimo tyrimo procedūras prieš valstybes nares, pažeidžiančias Direktyvą 2004/38/EB;
19. ragina Komisiją įvertinti apčiuopiamus ES romų integracijos nacionalinių strategijų plano rezultatus ir kiekvienos valstybės narės padarytą pažangą;
20. ragina valstybes nares veiksmingai reaguoti į romų atskirtį – bendradarbiaujant su romais ir užtikrinant visapusišką jų dalyvavimą parengti integruotas politikos priemones ir

pasinaudoti visais prieinamais finansiniais ES ištekliais;

Lygios galimybės

21. apgailestauja dėl riboto ES ir nacionalinių iniciatyvų poveikio vyrų ir moterų nelygybei, ypač užimtumo srityje;
22. primygtinai ragina ES ir valstybes nares labiau stengtis pasiekti 2011–2020 m. Europos moterų ir vyrų lygybės pakto tikslus ir imtis priemonių kovoti su vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumu, profesiniu susiskirstymu ir visų formų smurtu prieš moteris;

Lytinė orientacija ir lytinė tapatybė

23. ragina valstybes nares registruoti ir tirti neapykantos nusikaltimus prieš gėjus, lesbietes, biseksualių ir transseksualių asmenis (angl. LGBT) ir priimti baudžiamosios teisės aktus, kuriais draudžiama kurstyti neapykantą lytinės orientacijos ir lytinės tapatybės pagrindu;
24. ragina Komisiją pasiūlyti naują redakciją išdėstyti Tarybos pagrindų sprendimą dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis, į jį įtraukiant kitų formų neapykantos nusikaltimus, įskaitant nusikaltimus dėl lytinės orientacijos, lytinės tapatybės ir lytinės išraiškos;
25. ragina valstybes nares priimti nacionalinės teisės aktų sistemą, pagal kurią būtų kovojama su LGBT ir tos pačios lyties porų diskriminacija dėl jų lytinės orientacijos ar lytinės tapatybės, ir primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti veiksmingą galiojančios ES teisės sistemos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos įgyvendinimą;
26. ragina valstybes nares, priėmusias teisės aktus dėl tos pačios lyties partnerystės, pripažinti kitose valstybėse narėse priimtas panašaus pobūdžio nuostatas;
27. mano, kad pagrindines LGBT teises būtų galima geriau užtikrinti, jeigu jie turėtų galimybę pasirinkti teisinį institutą, pavyzdžiui, kohabitaciją, registruotą partnerystę ar santuoką; palankiai vertina tai, kad 16 valstybių narių šiuo metu tokias galimybes siūlo, ir ragina kitas valstybes nares apsvarstyti galimybę padaryti tą patį;

Jaunimas, pagyvenę asmenys ir neįgalieji

28. ragina valstybes nares kovoti su diskriminacija darbe, kaip nustatyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje dėl pagyvenusių darbuotojų samdos ir atleidimo;
29. ragina valstybes nares užtikrinti jaunesnių darbuotojų, ypač nukentėjusių nuo ekonomikos krizės, integravimą į darbo rinką;
30. teigiamai vertina sprendimą 2012 metus paskelbti Europos aktyvaus senėjimo ir kartų solidarumo metais; ragina valstybes nares gerinti pagyvenusių asmenų gyvenimo kokybę teikiant tinkamas socialines paslaugas, kovojant su netinkamu elgesiu jų atžvilgiu ir skatinant jų nepriklausomumą per būsto renovaciją ir prieinamumą;

Duomenų apsauga

31. dar kartą patvirtina, kad teisė į apsisprendimą dėl asmens duomenų ir teisė į privatumą yra pagrindiniai asmenybės, žmogaus orumo ir laisvės aspektai;
32. pabrėžia, kad vykdant ES duomenų apsaugos tvarkos reformą turėtų būti didinamas skaidrumas ir informuotumas apie teises į duomenų apsaugą, o teisių gynimo priemonės ir sankcijos turėtų tapti veiksmingesnės; pabrėžia, kad apie galiojančių standartų mažinimą ir nacionalinės kompetencijos, įskaitant konstitucinių teismų kompetenciją, sričių siaurinimą negali būti nė kalbos;

Migrantai ir pabėgėliai

33. ragina valstybes nares laikantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos nustatyti procedūrą, pagal kurią būtų taikomos koordinuotesnės prieglobsčio prašytojų reglamentavimo taisyklės;
34. ragina valstybes nares daugiau dėmesio skirti veiksmingai teisėtos migracijos politikai ir ratifikuoti Tarptautinę konvenciją dėl migruojančių darbuotojų ir jų šeimų narių teisių apsaugos;
35. ragina valstybes nares užtikrinti, kad iki 2012 m. pabaigos, kaip planuota, būtų užbaigta bendra Europos prieglobsčio sistema (BEPS);
36. pabrėžia savo išipareigojimą užtikrinti visapusišką parlamentinį ES TVR agentūrų, ypač Europolo, FRONTEX, CEPOL, Eurojusto ir IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros, veiklos tikrinimą; ragina šias agentūras savo veikloje daugiau dėmesio skirti pagrindinėms teisėms;
37. griežtai kritikuoja pasiūlymus, susijusius su Šengeno šalių pasienio kontrolės gražinimu, nes tai niekais paverstų judėjimo laisvę ES ir Šengeno bendradarbiavimą;
38. pabrėžia, koks svarbus tikrinimo ir stebėjimo, ar Šengeno *acquis* taikomas laikantis pagrindinių teisių principų, vertinimo mechanizmas;

Vaiko teisės

39. ragina ES institucijas veiksmingai spręsti įvairias problemas, pvz., vaikų globos teisių panaikinimo vienam arba abiem tėvams, dingusių vaikų, lytinio vaikų išnaudojimo ir vaikų pornografijos, nelydimų migrantų vaikų apsaugos ir priežiūros įstaigose gyvenančių neįgaliųjų vaikų klausimus;
40. teigiamai vertina Komisijos ES vaiko teisių darbotvarkę, Komisijos pastangas užtikrinti, kad vaiko teisių būtų laikomasi ir jos būtų ginamos teismo procesuose, ir tai, kad Direktyvoje dėl nukentėjusių nuo nusikaltimų užtikrinama vaikų, kaip pažeidžiamų nukentėjusiųjų, aukštesnio lygio apsauga;

Nukentėjusiųjų teisės ir teisė kreiptis į teismą

41. apgailestauja, kad ne savo valstybėje narėje gyvenantys ES piliečiai nėra veiksmingai informuojami apie savo teises, ir primygtinai ragina valstybes nares tobulinti savo informavimo sistemas;

42. pabrėžia, kad ir Europos Žmogaus Teisių Teismas, ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas savo sprendimuose pabrėžė teisės kreiptis į teismą kliūtis, pvz., proceso trukmę, veiksmingų teisių gynimo priemonių trūkumą, teisės į sąžiningą apklausą aspektus;
43. ragina valstybes nares naikinti likusias kliūtis, kylančias dėl laiko apribojimų, teisinio statuso, proceso trukmės, teisinių išlaidų, procesinių formalumų;

Pilietybė

44. ragina Komisiją atlikti rinkėjų teisių nacionaliniu ir ES lygmeniu lyginamąjį tyrimą siekiant nustatyti skirtumus, darančius nesąžiningą poveikį tam tikrų kategorijų asmenims Europos Sąjungoje, ir prie šio tyrimo išvadų pateikti deramas rekomendacijas, kaip įveikti diskriminaciją;
45. ragina valstybes nares pradėti ES piliečių informavimo apie jų teisę balsuoti ir būti renkamiems kampanijas; ragina atlikti reikiamas Europos Parlamento rinkimų procedūrų reformas visose valstybėse narėse, kad būtų skatinamas aktyvus ES pilietiškumas;
46. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybai, Tarybai ir Komisijai, valstybių narių ir šalių kandidačių vyriausybėms ir parlamentams, Jungtinėms Tautoms, Europos Tarybai ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai.